

Miriam Guensberg

Vrachtbrief

Roman

Op www.vrachtbrief-roman.com zijn de achtergronden van de roman te vinden, met name de muziekstukken uit de verschillende bekentenissen, technische gegevens van de betreffende oldtimers en vragen voor leesclubs.

© Miriam Guensberg 2019

Alle rechten voorbehouden

Omslagfoto: © Reinfried Marass

Auteursfoto: © Chris van Houts

Omslagontwerp en binnenwerk: Mulder van Meurs

NUR 301 roman

ISBN 978-94-6297-092-2

Dit boek is ook verkrijgbaar als eBook

Meer weten over deze auteur?

www.miriamguensberg.com

www.vrachtbrief-roman.com

www.uitgeverijdekring.nl

Zoek het uit

Met terugwerkende kracht zou ik mijn wang tegen zijn wang willen leggen, heel even maar, om nabijheid te voelen. Dat zal niet meer gaan. Tony Kowalski – of moet ik Myron Kaminski zeggen? – is acht jaar geleden gestorven. Het heeft me heel wat jaren gekost om zijn ingesproken bekentenissen uit te werken. De oude Tony – ik hou het maar op die naam, omdat hij zich zo aan me voorstelde – wilde de fiscus te slim af zijn. ‘Ik stuur het op verjaring aan,’ bekende hij me destijds glunderend. Erfbelasting betalen vond hij verspilling. Tijdens zijn laatste levensjaar verdeelde hij zijn vermogen met de warme hand. Ik hielp hem daarbij. Gewapend met een ongebruikelijke vrachtbrief en een kostbare oldtimer op mijn autobrancard stuurde hij me op pad. Hij genoot van het verslag dat ik naderhand deed als ik zijn unicum bij een van zijn nazaten had afgeleverd.

Achteraf voel ik me wel schuldig. Op zijn verzoek kocht ik een dicteerapparaat en liet ik de oude man in zijn eentje zijn bekentenissen inspreken. Nu zou ik het anders aanpakken, ik zou hem veel vaker hebben opgezocht en zeker meer vragen hebben gesteld. Een paar weken terug reed ik toevallig langs de herenboerderij waar Tony zijn Nederlandse jaren heeft gesleten. Het vervallen pand was verworven tot een vastgoedpaleis. Waar eens ijle populieren met de wind bewogen, pronkten nu palmen en een dikke olijfbom. *Méditerranée* op de Brabantse klei. Zouden de stallen achter het woonhuis

leegstaan, vroeg ik me af, en ik dacht met nostalgie aan Tony's bijzondere collectie oldtimers.

Ongeveer een half jaar na zijn dood ontving ik van de notaris een doos met belangrijke documenten, die ik op Tony's verzoek bestudeerd heb en uiteindelijk heb doorgespeeld naar de pers. Ook vond ik tussen de vergeelde papieren een foto van een onwaarschijnlijk knappe, jeugdige militair. Hij droeg een kruisje op de revers van zijn uniform. Het kiekje verdween in een la van mijn bureau, tot ik het bij toeval terugvond en ontdekte wat er op de achterkant geschreven stond: 'Zoek het uit, Roza, en maak er een verhaal van, of een roman.' De bewuste foto heb ik met een vergrootglas bestudeerd. In het gezicht van de militair herkende ik duidelijk de trekken van de oude Tony. Kuiltjes in zijn wangen en een vervaarlijke flikkering in zijn ogen. Ook op hoge leeftijd beschikte hij nog over een stout soort charme waar wij, vrouwen, bijna ondanks onszelf voor vallen.

Zo'n negen jaar terug heeft Tony zijn misstappen, intimiteiten en pijnlijke ontdekkingen ingesproken. De opnames van zijn fragmentarische levensverhaal en de kopieën van zijn handgeschreven vrachtbrieven zijn nog altijd in mijn bezit. Zelf heb ik destijds ook zo'n bijzondere brief mogen ontvangen.

Hierbij verkoop ik, Tony Kowalski, de Opel Blitz auto-ambulance uit 1959 aan Roza Renard. Het geld is reeds per bank ontvangen.

In gedachten zie ik Tony zijn vossenlachje lachen. Na zijn dood heeft hij me tot zijn chroniqueur gemaakt. Pas na zijn

laatste bekentenis is het me duidelijk geworden waar ik zélf in zijn verhaal paste. 'Zoek het uit,' was zijn subtiele opdracht. Dat heb ik gedaan. Al zijn publicatiewensen heb ik na zijn dood uitgevoerd.

Ik dank je voor alles, Tony

Roza Renard

De Tatra 87

De eerste opdracht van Tony Kowalski

Maandag

Daar gaan we, lieve Roza, schrijven zonder pen. Alleen mijn stem en mijn hersens zullen het werk doen. Mijn einde nadert. Dat heeft niets tragisch. Zo anders was dat bij de jongens die ik in de oorlog heb moeten bijstaan. In die barre tijden heb ik wensdromen van koortsige lippen gelezen, angst en verlangen kluwden zich ineen. Ze schreeuwden om hun moeder, de helden, om de koestering van de borst. Ook mijn verhaal begint daar. Bij de koestering.

Zondagmiddag wilde ik je iets duidelijk maken, maar mijn woorden stokten. Toen ik me liet ontvallen dat ik al vele malen gestorven was, fronste je je wenkbrauwen. Er zijn spinnen, weet je, die onmiddellijk na de daad het loodje leggen. Dat doen wij mannen niet, en toch voelt het op-
perste genot wel als sterven aan. De Fransen noemen het niet voor niets *La petite mort*. Je vroeg me waarom ik je zo'n belachelijk hoog bedrag aanbood. Het antwoord is simpel. Ik ga dood en wil blijven voortbestaan en jij, Roza, zal mijn finale dirigeren. Niet met een baton maar met je spreekwoordelijke pen. En die, lieve kind, is me kapitalen waard. Bij het inspreken van mijn pieken en dalen zal ik proberen chronologisch te denken. Een duivelse klus. In mijn hersenpan spat de tijd uiteen, is gisteren vandaag en twintig jaar geleden morgen. Dood en geboorte zwiepen heen en weer als taaie twijgen in een najaarsstorm.

Laat ik bij het begin beginnen: op 11 november 1913 kwam ik als nummer elf ter wereld in Nowy Targ, een stadje in de Zuid-Poolse streek Podhale dat aan de voet van het Tatra-gebergte ligt. Mijn tweelingzusje, dat tien minuten na mij het levenslicht zag, heeft een paar seconden geademd. Toen liet ze haar kopje hangen. Binnen een uur lag ze achter de muur van het kerkhof tussen distels en papavers begraven bij de drie andere ongedoopte babylijkjes van de familie Kaminski. In ongewijde grond smeulend mensenverdriet. Het is net of ze nog steeds om hulp roept, dat kleine wezentje. Volgens de Leer zou ze gestorven zijn in staat van erfzonde en kan ze de hemel wel op haar babybuikje schrijven. En dan ik? Zondaar en afvallige...

Er zijn veel redenen waarom ik mijn geloof heb afgezworen. Ik ga daar nu geen boekje over opendoen. Later zal ik mijn profane wedergeboorte opbiechten aan dit listige dicteerapparaat dat je voor me hebt gekocht. De techniek zal mijn strapatsen aanhoren en jij, Roza, mag dat vervolgens vastleggen op papier. Vroeger was schrijven monnikenwerk, nu zit ik in mijn luie stoel voor de vuist weg herinneringen op te halen. Het rode lampje brandt, ik word door een technisch wonder gehoord en gedwongen het jongetje dat ik eens was te verzoenen met de hoogbejaarde dwaas die ik ben geworden. Als Tony Kowalski zal ik afscheid nemen van dit aardse bestaan, geboren ben ik als Myron Kaminski. Daartussendoor spint zich het verhaal van mijn dwalingen en passies. Wie ik echt ben? Nietzsche zei het al: 'Ieder is zichzelf de verste.'

Gebiedende stemmen hebben me zo'n kleine eeuw terug met twee ikken opgezadeld: met Myron de brave en Myron

de tierende. Beiden moesten het met hetzelfde piemeltje stellen en dezelfde knapensopraan, zuiverheden die misbruikt werden door onze volgevreten pater Mazur, die het koor van de Podhaalse Nachtegalen leidde. 'Wat je niet doorvertelt, mijn zoon, bestaat niet.'

Maar het bestond wel! Als schaamte. En als vunzig gezelschap onder de lakens. Toch heb ik de leuze van die smiecht moeiteloos tot de mijne gemaakt. Beschouw dit inspreken daarom als een schreeuw, als een kreet om dat te laten horen wat in zwijgen is omgekomen. *De mazurka van Mazur* heb ik het ook weleens genoemd, wanneer ik door heimwee overvallen luisterde naar de vertolker van onze Poolse weemoed, Frederic Chopin. Hoe liefelijk melodieën ook mogen klinken, oerdriften slaan hemelrijk de maat. Het is onze bron, onze oorsprong. Daarin moet ik Freud gelijk geven. Onderstromen bepalen wie we zijn.

Schrik niet van mijn toespelingen, ik wil niet moeilijk doen. Zeker niet nu jij erin hebt toegestemd mijn laatste wensen uit te voeren. Je geur hangt nog in de kamer, meisje, een heerlijk bouquet van jeugd en verwachting. Sinds je in mijn leven bent verschenen, kriebelt er lente onder mijn perkamenten huid. Er is veel waarover ik heb gezweven en nog meer dat ik verzuimd heb weg te geven. Ik heb mijn geliefden schromelijk verwaarloosd en tekortgedaan. Dat wil ik rechtzetten. De bekentenissen die ik je zal dicteren, zijn een erfenis voor mijn nazaten en geen vrijbrief voor de hemel. Mijn warme hand is nog in staat te geven, misschien kan het de puinhopen gladstrijken die ik ooit heb aangericht.

Dinsdag

Ik dank het lot dat je een paar maanden geleden bij me aanbelde. 'Roza,' zei je, 'mijn naam is Roza Renard!' Ik wist natuurlijk allang dat je zo heette, want je moeder raakte niet over je uitgesproken. 'Roza heeft haar master, Roza heeft geen werk maar ze schrijft al wel stukken voor de krant. Roza heeft in vier weken tijd haar vrachtwagenrijbewijs gehaald bij Jaap Speelziek. Ze wil reizen, ze wil de Gazelle-race in Marokko rijden, ze spaart voor een truck, een oldtimer wil ze, die rare meid.'

Een meisje naar mijn hart, dacht ik. Ik heb je moeder om een foto gesmeekt. Ik wilde weten hoe haar mooie, slimme, rare Roza mét oldtimer-liefde eruitzag. Maar je moeder bleef koppig nee schudden, net of ik in staat zou zijn een foto aan te randen. Je moeder kende maar een fractie van mijn geheimen, ze heeft dat minuscule deel geschiedenis mee in het graf genomen op de dag dat ze geschept werd door een dronken idioot. Gestorven in een ziekenhuisbed. De leegte die ze achterliet slokte me op. Maar recht om te rouwen had ik niet.

Maanden later stond jij in mijn kamer: stoer en frêle. Haar evenbeeld. Verliefd wordt een man van zesennegentig niet. Er gebeurde wel iets anders: jij gaf mij mijn palet terug. Of ik dapper genoeg zal zijn om mijn leven in te kleuren, weet ik niet. Geboren worden overkomt je, de ziel is nog zo on-